

BARTIN ÜNİVERSİTESİ ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ MEZUNLARININ İSTİHDAM DURUMU ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Bülent KAYGIN, Rıfat KURT*, Erol İMREN
Bartın Üniversitesi, Bartın Orman Fakültesi, 74100/BARTIN

ÖZET

Meslek seçimi, kişilerin hayatları boyunca yapacağı en önemli seçimlerden biri olup, tüm yaşamlarını yönlendirmektedir. Kişiler kendi mesleklerini seçerek yaşayacağı çevreden ekonomik durumuna kadar geleceğe yönelik bütün hayat standartlarını belirlemiş olurlar.

Bu çalışmada, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği bölümünden 2006-2012 yılları arasında mezun olan öğrencilere bölümün istihdam durumu ile ilgili anket uygulanmış ve sonuçlar irdelenmiştir. Genel olarak, orman endüstri mühendisliği öğrencilerinin mezun olduktan sonra bir yıl içinde işlerine başladıklarını ve günümüz Türkiye koşullarında bu alanla ilgili diğer meslek gruplarıyla karşılaştırıldığında önemli sayılabilecek kazançlar elde ettiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Orman Endüstri Mühendisliği, Meslek Seçimi, İstihdam

A STUDY ON THE EMPLOYMENT SITUATION OF GRADUATES OF FOREST PRODUCT INDUSTRY IN BARTIN UNIVERSITY

ABSTRACT

Choosing occupation is one of the most important choices that people make during their lifetime and this totally changes their life. By choosing their occupation, people define their future life standards in terms of their location and economical status.

In this study, a survey about employment was carried out on graduates of Bartın University, Forest Industry Engineering Department between the years of 2006 and 2012 and the results were evaluated. Generally, graduates could find a job within a year and their status was found satisfactory compared to other related occupation groups.

Keywords: Forest Industry Engineering, Occupation Choices, employment

1. GİRİŞ

İnsan, yaşamı boyunca çeşitli amaçlarla seçimler yapar. Bireyin yaptığı bu seçimler onun hayatını çeşitli şekillerde etkiler. Lise yıllarında; gençler, yaşamının belirleyicisi olan mesleğini seçme sorumluluğu ile karşı karşıyadır ve yaptıkları bu seçimlerle yaşamlarına yön verirler (Doğan ve Kuzgun, 2008). Karayılmazlar (2011), bilgi toplumunun gerekliliklerini yerine getirerek hem dünya ile yarışabilirliği arttırmak hem de Avrupa eğitim ve araştırma alanlarında etkili bir aktör olarak yer alabilmek için insan gücünün niteliğinin hızla yükselmesi gerekliliğini vurgulamıştır.

Meslek, bireylerin hayatlarını kazanmak için yerine getirdikleri, kuralları toplumca belirlenmiş ve belirli bir eğitim sonucunda kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlik bütünü olarak tanımlanabilir. Meslek seçimi ise

bireyin tercih ettiği meslekler arasından birini ayırması ve bu mesleğe girmek için çaba göstermesidir. Birey mesleğini seçerken, kendi bireysel özellikleri ile seçeceği mesleğin nitelikleri arasında bir uyum olmasına dikkat eder (Sarıkaya ve Khorshid, 2009).

Meslek seçimini etkileyen birçok faktör vardır. Kişinin geçmişi, kişilik özellikleri, aile yapısı, yaşam şartları, ülkelerin kültürel, sosyo-ekonomik şartları bunların arasında sayılabilir (Brown, 2002; Tokar vd., 1998). Meslek sayılarının giderek artması ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bireylerin kendilerine uygun meslek seçmeleri, dolayısıyla meslek seçimini etkileyen faktörler üzerinde odaklanması önem kazanmaktadır (Korkut-Owen vd., 2011).

Meslek seçimi, çağdaş bir toplumda özgür bir bireyin önemli gelişim görevlerinden biri olarak kabul edilir. Bir kişinin doğru bir meslek seçimi yapabilmesi için, öncelikle neler istediğini ve bunları elde edebilmek için ne gibi olanaklara sahip olduğunu bilmesi gerekir. Eğer bunun bilindiği varsayılırsa, bir sonraki adım çeşitli alternatiflerin incelenip, her birinin bireyin isteklerine uygun olup olmadığı değerlendirilmesidir (Kuzgun, 2003). Bireyin meslek seçimi yaparken doğru ve isabetli karar verebilmesi için izleyebileceği adımlar şu şekilde sıralanabilir;

- Yeteneklerin belirlenmesi (ben ne yapabilirim?)
- İlgi alanlarının belirlenmesi (ben neleri yapmaktan hoşlanırım?)
- İş değerlerinin belirlenmesi (ben ne istiyorum?)
- Kişilik özelliklerinin belirlenmesi (karakterim nasıl?)
- İlgi duyulan mesleklerin incelenmesi (URL-1, 2014)

Ülkemizde üniversiteye giren öğrencilerin kaygıları sınav öncesinde başlamakta ve üniversiteli olmalarıyla birlikte öğrenim hayatları boyunca da etkili olmaktadır. Üniversite öğrenimi süresince öğrenimin görüldüğü şehirden, sosyo-ekonomik düzeye, üniversite ortamındaki ilişkilerden, barınma sorununa kadar birçok faktör öğrencilerin kaygıları üzerinde etkili olmaktadır. Ancak okul hayatının son yıllarında üniversite öğrencilerinde, en büyük kaygı kaynağı gelecek endişesi ve bununla bağlantılı olarak bir iş sahibi olma diğer bir ifadeyle “işsizlik kaygısı” baş göstermeye başlamaktadır. Özellikle gençler ve üniversite mezunları arasında işsizliğin yaygın olması bu kaygı düzeyinin daha da artmasına neden olabilmektedir (Dursun ve Aytaç, 2009).

Orman Endüstri Mühendisliği lisans programı da bu kaygıların yoğun yaşandığı bölümlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Orman endüstrilerinin kurulması, idaresi, işletilmesi, standardizasyonu, kalite kontrolleri, pazarlaması ve başta odun olmak üzere hammadde olarak orman ürünlerini işleyen endüstri işletmelerinde çalışmak üzere mühendisler ve araştırmacılar yetiştirmek amacıyla olan bu bölüme son yıllarda yeterli talebin olmadığı görülmektedir (URL-2, 2015) Çalışma alanı oldukça geniş olan 4 yıllık bu programda mezunlar özellikle kamu sektörü olarak; Orman Bakanlığı, TEAŞ, TELEKOM, TCDD, MKE; özel sektör olarak; yongalevha, liflevha, kereste, kağıt, parke, kontrplak, kaplama, mobilya, suni ipek, empenye vb. odun hammaddesi işleyen işletmelerde iş imkanı bulup önemli kazançlar sağlayabilmektedirler (URL-3, 2015).

Orman ürünleri sektörü, dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla gelişme göstermiş ve buna paralel olarak birçok alanda farklı malzemeler üretilmeye başlanmıştır. Özellikle mobilya, levha sektörü ve diğer orman ürünlerine olan talepteki artış, beraberinde kalifiye personel ihtiyacını da artırmıştır. Sektördeki hızlı artışa paralel olarak bu konularda uzman personel ihtiyacı da artmaktadır. Bu nedenle gelecekte orman endüstri mühendisliği bakımından, mevcudun üzerine önemli yeni istihdam alanlarının oluşacağı açıktır (Kaygın ve Aydemir, 2013).

2. MATERYAL VE METOT

Çalışmanın materyalini Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği bölümünden 2006-2012 yıllarında mezun olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Belirtilen yıllar arasında toplamda 255 öğrenci mezun olmuş olup öğrencilere mezun olduktan sonraki istihdam durumunu gözler önüne serecek şekilde hazırlanmış anket soruları yöneltilmiştir. Ankete verilen cevaplar tablo ve grafik gösterimlerle sunulmuş ve sonuçlar irdelenmiştir.

Orman Endüstri Mühendisliği bölümü mezunlarının kaçına anket uygulanması gerektiği;

$$n = \frac{Z^2 \cdot N \cdot P \cdot Q}{N \cdot D^2 + Z^2 \cdot P \cdot Q}, \text{ formülü kullanılarak belirlenmiştir.}$$

n: örnek büyüklüğü

Z: güven katsayısı

N: ana kütle büyüklüğü

P: ölçmek istenilen özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali (çalışma çok amaçlı olduğu için bu oran % 50 alınmıştır.

Q: 1-P

D: kabul edilen örnekleme hatası (çalışma için % 10'luk bir örnekleme hatası öngörülmüştür. Böylece örnek büyüklüğü;

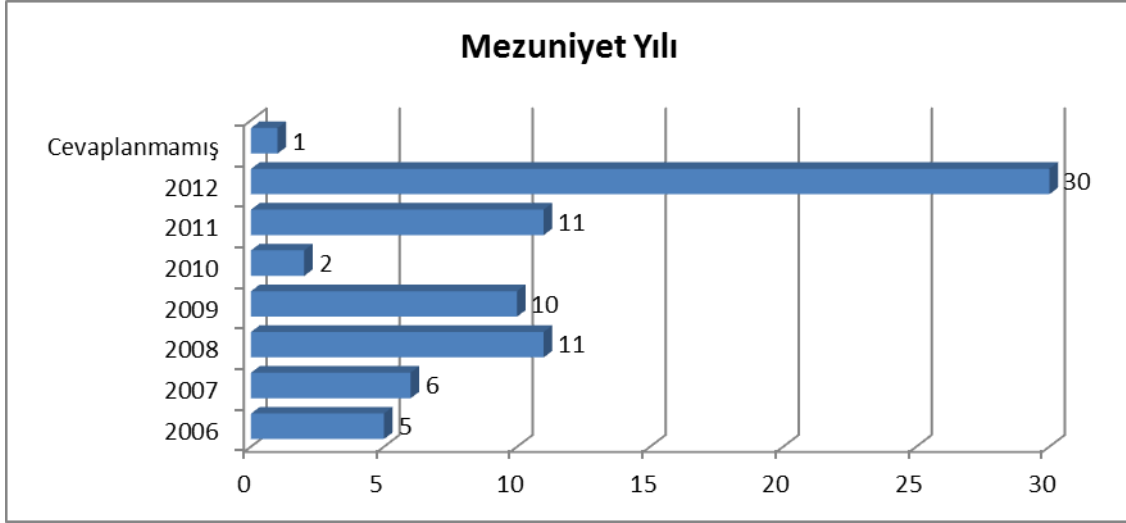
$$n = \frac{1,96^2 \cdot 255 \cdot 50 \cdot 50}{255 \cdot 10^2 + 1,96^2 \cdot 50 \cdot 50} = 69,76 \cong 70$$

Örnekleme yöntemi sonucunda belirlenen örnek büyüklüğü göz önüne alınarak bütün öğrencilerin anket kapsamına girme ihtimalinin eşit olduğu basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme yöntemine göre ana kütle temsil edecek toplam anket sayısı 70 olarak belirlenmiştir. Çalışma için toplam 76 mezuna ulaşılmış ve bu kişilere anket uygulanmıştır.

3. BULGULAR

3.1 Genel bulgular

Araştırmaya katılan 76 mezunun %74'ü erkek, %26 kadın olup mezuniyet yıllarına bakıldığında %39'unun 2012, %30'unun ise 2008 ve 2011 yıllarında mezun olduğu görülmektedir (Şekil 3.1).

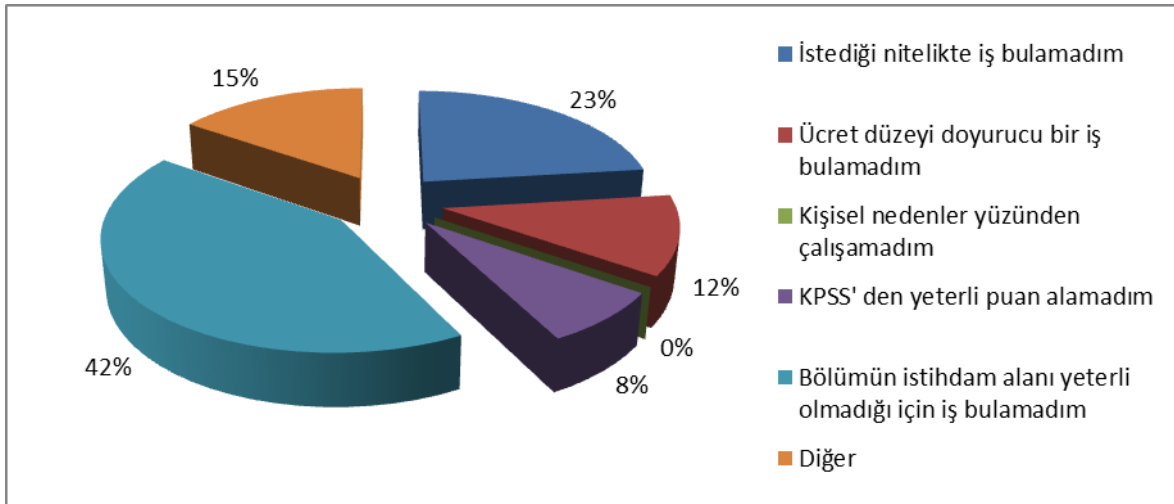
Şekil 3.1 2006-2012 yılları arasındaki mezun sayıları

Katılımcıların %50 (38kişi) gibi büyük bir bölümü düz lise, %21'i (16 kişi) süper lise, % 18'i (14 kişi) Anadolu lisesi ve %11'lik (8 kişi) bir kısmı ise diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olmuşlardır.

Orman Endüstri Mühendisliğinin bölümünden mezun olan katılımcılara herhangi bir alanda çalışıp çalışmadığı sorusu yöneltildiğinde %69'u (52 kişi) şuan bir işte çalıştığını, %26'sı (20 kişi) ise herhangi bir işte çalışmadığını belirtmiş ve %5'lik bir kesim ise bu soruya cevap vermemiştir.

3.2 Çalışmayan katılımcılara ilişkin bulgular

Orman endüstri mühendisliği bölümünden mezun olup şu an herhangi bir işte çalışmadığını belirten katılımcıların çalışmama nedenlerine bakıldığında, %42'si bölümün istihdam alanının yeterli olmadığını, %23'ü istediği nitelikte iş bulamadığını ve %31'lik bir kesim ise ücret düzeyi, kişisel nedenler, yeterli kpss puanı alamama vb. diğer nedenlerden dolayı iş bulamadığını belirtmiştir (Şekil 3.2).

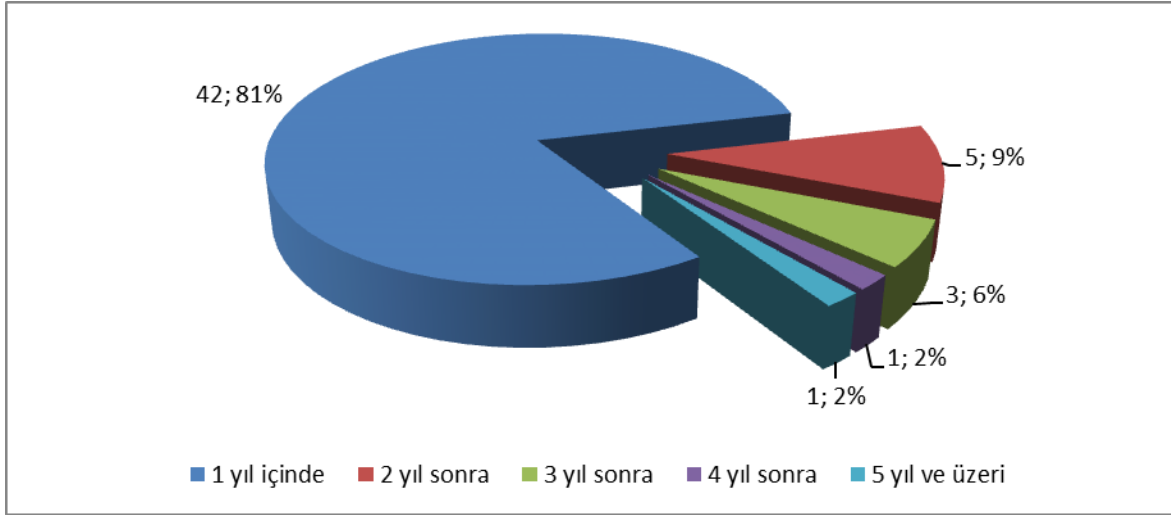

Şekil 3.2 Mezunların iş bulamama nedenleri

Çalışmayan katılımcılara genel olarak bakıldığında %35'lik bir kesimin daha önce en az bir işte çalıştığını görülmektedir. Ancak bu kişilerden %37'si çalışma şartlarının kötü olması, %27'si düşük ücret, geri kalanlar ise askerlik, yönetim vb. sorunlarla karşılaştığı için işlerini bırakmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

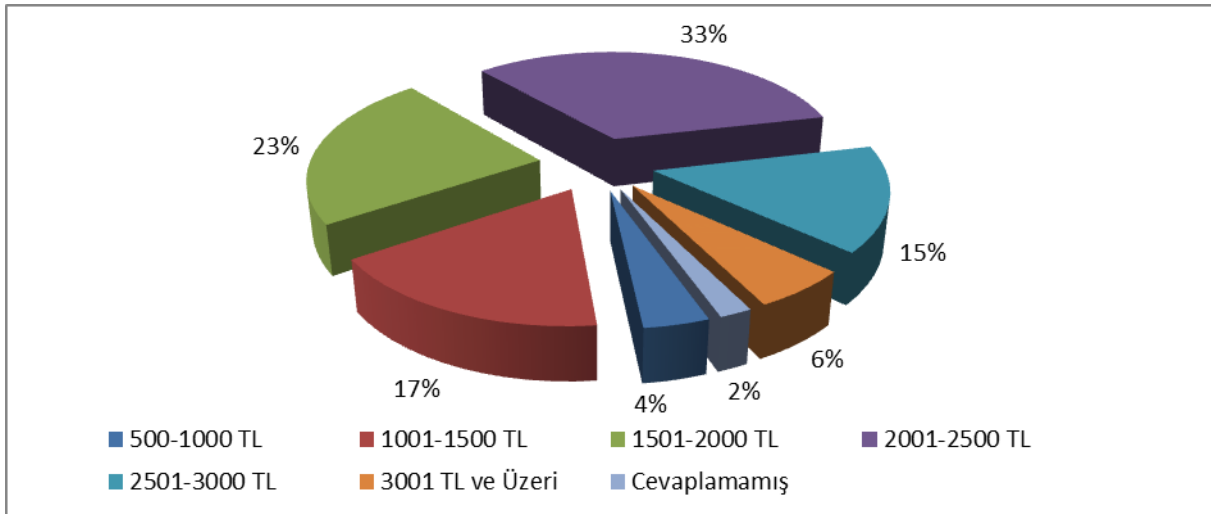
3.3 Çalışan katılımcılara ilişkin bulgular

Çalışan katılımcılarımıza mezun olduktan ne kadar süre sonra işe başladıklarını sorduğumuzda %81 (42 kişi) gibi büyük bir çoğunluğun 1 yıl içinde iş bulduğu görülmektedir (Şekil 3.3). Bunların %71 (37 kişi) gibi büyük bir bölümü özel sektörde, %25'lik (13 kişi) bir kesimi ise kamu sektöründe çalıştıklarını belirtmişlerdir. % 4 (2 kişi) gibi küçük bir grup ise kendi işyerinde çalışmaktadır. Çalışma pozisyonlarına bakıldığında %21'inin şeflik, %10'unun satış ve pazarlama bölümü ve %28'lik bir kısmın ise akademisyenlik, danışman, inşaat, proje yöneticisi, uzman, lojistik gibi farklı alanlarda istihdam edildiği tespit edilmiştir.

Şekil 3.3 Mezun olduktan sonraki iş bulma süreleri

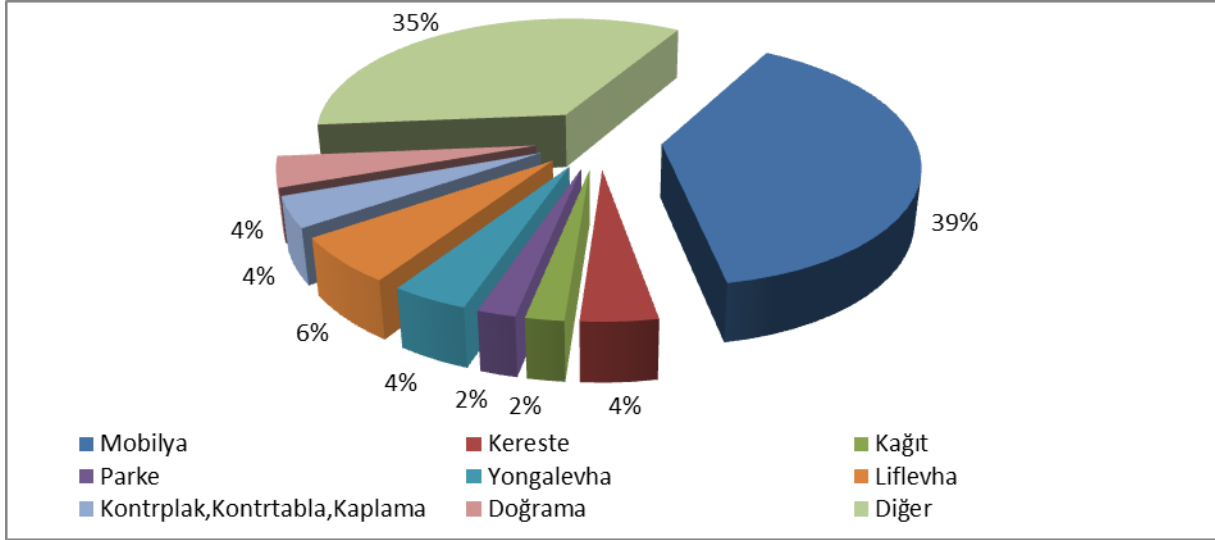
Çalışanların aldıkları ücretlerin, ekonomik koşullara bakıldığında yeterince tatmin edici olduğu söylenebilir. Genel olarak mezunların % 77 gibi büyük bir kesiminin 1500 liranın üzerinde bir başlangıç maaşıyla çalıştığı, % 21'lik bir kesimin ise bu paranın altında bir ücretle çalıştığı görülmektedir (Şekil 3.4).

Şekil 3.4 Çalışan mezunların aldıkları ücret düzeyleri

2006-2012 yıllarında mezun olan orman endüstri mühendislerine çalıştıkları alanlar sorulduğunda en fazla istihdam alanı olarak %39 ile mobilya sektörü karşımıza çıkmaktadır. %10'luk bir kesim liflevha ve

yongalevha, %12'lik bir kesimin ise kağıt, parke, kereste, kaplama, kontrplak ve kontrtabla gibi sektörlerde çalıştığı görülmektedir. Ayrıca bunların dışında %35'lik bir kesim ise iş güvenliği uzmanlığı, eğitim, panel kapı, inşaat ve bölüm dışı farklı alanlarda çalıştığını belirtmiştir (Şekil 3.5). Mezunların %50'si işlerini internet ve sınav yoluyla, %26'lık bir kesim ise eş-dost vasıtasıyla bulmuştur.

Şekil 3.5 Mezunların çalışma alanları

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Endüstri Mühendisliği bölümünden 2006-2012 yılları arasında mezun olan öğrencilere bölümün istihdam olanakları ile ilgili sorular yöneltilmiş ve elde edilen veriler yüzdesel hesaplamalar ve grafiklerle sunulmuştur.

Araştırmaya katılan orman endüstri mühendisliği mezunları cinsiyet açısından incelendiğinde erkeklerin katılım oranının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun temel nedeni orman endüstri mühendisliği bölümünü tercih eden erkek sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca bölümün isminden kaynaklı ve mezun olduktan sonra kadınları zorlayacak çalışma koşullarının bulunması gibi yanlış yanlışlar kadınların bu bölümü tercihindeki düşüş olarak gösterilebilir.

Anket sonuçlarına genel olarak bakıldığında mezunların büyük bir çoğunluğunun Düz Lise, Anadolu Lisesi, Süper Lise ya da Özel Liselerden geldikleri görülmektedir. Kamu alanında istihdam oranı çok az olmasına rağmen, mezunlarımızın büyük çoğunluğunun iş bulmakta zorlanmadığı, mezun öğrencilerimizin geri bildirimlerinden anlaşılmaktadır. En fazla katılımın 2012 yılında mezun olan öğrencilerin oluşturduğu ankette %69 (52 kişi) gibi büyük bir çoğunluğun şu an bir işte çalıştığı görülmektedir. Çalışan mezunlarımızın %81'inin (42 kişi) mezun olduktan sonra bir yıl içinde iş bulunduğu ve çoğunluğunun özel sektörde (37 kişi) çalıştığı tespit edilmiştir.

Mezunlarımızın en fazla mobilya sektöründe (%39) işe başladıkları ve daha çok şeflik pozisyonu (%21) ile istihdam edildikleri görülmektedir. Bunları sırasıyla yongalevha ve liflevha, kâğıt, parke, kereste, kaplama, kontrplak ve kontrtabla gibi sektörlerin ve satış, pazarlama, akademisyenlik, danışmanlık, inşaat, proje yöneticisi, uzmanlık ve lojistik pozisyonları izlemiştir.

Çalışmayan katılımcılara (%26) neden çalışmadıkları sorusu sorulduğunda ise çoğunluk istihdam alanının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca istediği nitelikte iş bulamama, ücret düzeyi, kişisel nedenler, yeterli KPSS puanı alamama vb. diğer nedenler de sebep olarak belirtilmiştir.

Türkiye’de son yıllarda üniversite sayısındaki anormal artışa paralel olarak Türkiye genelinde birçok fakülte ve bölümde öğrenci tercih sayısında yaşanan büyük düşüşten, ne yazık ki hak etmemesine rağmen orman endüstri mühendisliği de payını almıştır. Sonuçlar incelendiğinde orman endüstri mühendisliğinden mezun olan bir öğrencinin mezun olduktan sonra bir yıl içinde oldukça iyi bir başlangıç maaşıyla işe başladığı ve herhangi bir işsizlik durumuyla karşılaşmadığı görülmektedir. Buna rağmen bölümün öğrenci sayısında büyük düşüş yaşanmakta olup, bu sorunun aşılması için bazı öneriler ve olası çözüm yolları sektördeki çeşitli paydaşlarında görüşleri alınarak aşağıda sıralanmıştır:

- Çevre illerdeki üniversitelerin mühendislik fakültelerine, özellikle uzaktan eğitim ve ikinci öğretim gibi programları da dahil olmak üzere yüksek miktarda öğrenci kabul edilmesi, mevcut öğrenci talebinin bu illere kaymasına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için YÖK’ün bu üniversitelere sınırlamalar getirmesi gerekmektedir.
- Orman endüstri mühendisliği bölümünün ÖSYM kılavuzunda tavan ve taban puanlarının yer almaması bölümün öğrencilere yüksek puandan alım yaptığı hissiyatı vermekte bu da öğrencileri aldıkları puanla bu bölüme yerleşemeyeceği düşüncesine sürüklemektedir. Bu yüzden her ne sebeple olursa olsun kılavuzda puanlara yer verilmelidir.
- Öğrencilerin çok düşük puanlarla bazı üniversitelerin bilgisayar mühendisliği, endüstri mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği vb. rağbet gören bölümlerini tercih ettikleri görülmektedir. YÖK ün bu durumda hem bu bölümlerdeki kaliteyi arttırmak hem de boş kalan farklı alanlardaki kontenjanların dolmasını sağlamak için hukuk ve tıp alanlarında olduğu gibi taban puan uygulamasına ivedilikle geçmesi gerekmektedir.
- Yine, bölümün kamu sektöründeki istihdam oranının diğer mühendislik bölümlerine göre düşük olması, öğrencilerin bu bölümü tercih etmemesinde negatif bir etki oluşturmaktadır. Bunun önüne geçebilmek için kamudaki istihdam alan ve oranlarının artırılması ve orman endüstri mühendisliği bölümü mezunlarına daha fazla yer verilmesi gerekmektedir.
- Aynı bölgede yer alan illerde çok sayıda orman endüstri mühendisliği bölümünün olması ve yüksek kontenjanlar, Bartın Orman Fakültesinin tercihinde düşüşe sebep olmaktadır. Fazla alım yapan üniversitelere kontenjan sınırının getirilmesi ve gerekirse bölümlerin tek bir merkez ilde toplanması önerilebilir.
- Orta öğretimde orman endüstri mühendisliği alanıyla ilgili mesleki eğitim veren kurumların öğrencilerine (mobilya dekorasyon, kağıt, gemicilik, yat yapımı vb.) bu bölümü tercih ettiklerinde ek puan verilebilir veya bölümün tercih sayısını arttırmak amacıyla ÖSYM’nin YGS puan türünden öğrenci almasına izin verilmelidir.
- Bölüm orman mühendisliği ve ağaç işleri mühendisliği gibi farklı bölümler ile bütünleşerek tek bir bölümde toplanabilir.
- KOBİ’lerin Orman Endüstri Mühendisi istihdamı çok önemlidir. Ağaç malzemenin verimli kullanılması, sektörel inovasyonun gerçekleştirilmesi amacıyla KOBİ’lere Orman Endüstri Mühendisi çalıştırma zorunluğu getirilmeli ve bununla ilgili yasal bir çerçeve oluşturulmalıdır.

Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü köklü bir geçmişi olmasına ve 10 binden fazla ürün çeşitliliğine sahip bir sektöre yıllardır mühendis ve yöneticiler yetiştirmiş olmasına, bir meslek kanununa sahip olmasına (5531 sayılı kanun) karşın, şu anda üniversite giriş sınavlarında **öğrenci tercih sayısında yaşadığı kan kaybını kesinlikle hak etmemektedir**

KAYNAKLAR

- Brown, D. 2002. The Role of Work and Cultural Values in Occupational Choice, Satisfaction, and Success: A Theoretical Statement, *Journal of Counseling & Development*, 80(1), 48-56.
- Doğan, H. ve Kuzgun, Y. 2008. Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi, *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 291– 306.
- Karayılmazlar, S. 2011. Lisansüstü Eğitimde Nitelik ve Sorunlar, Lisansüstü Eğitimde Nitelik Sempozyumu, Bartın Üniversitesi Yayınları, Yayın No:12, 2 Aralık, Bartın, s.72-78.
- Kaygın, B. ve Aydemir, D. 2013. Bartın Orman Fakültesi'nde Orman Endüstri Mühendisliği Eğitiminin Dünü Bugünü Yarını, 1857'den Günümüze Ormancılık Eğitim-Öğretim Çalıştayı ,17-19 Kasım 2013, İstanbul, s. 1-13.
- Korkut-Owen, F., Kepir, D. D., Özdemir, S., Ulaş, Ö. ve Yılmaz, O. 2012. Üniversite Öğrencilerinin Bölüm Seçme Nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 135-151.
- Kuzgun, Y. 2003. Meslek Seçiminde Bilinmesi Gerekenler, ÖSYM Yayınları, Ankara
- Dursun, S. ve Aytaç, S. 2009. Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı, *Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. 2009. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Tokar, D. M., Fisher, A.R., Subich, L.M., 1998. Personality and Vocational Behavior: A Selective Review of the Literature, 1993-1997. *Journal of Vocational Behavior*, 53(2),115-53.
- URL-1 2015. Meslek Seçimi, http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/63/03/741404/icerikler/meslek-secimi_215998.html. (Erişim tarihi: 14.02.2015).
- URL-2 2015. Bartın Üniversitesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Genel Tanıtım, <http://orman.bartın.edu.tr/academics.aspx?ID=71#>. (Erişim tarihi: 06.03.2015).
- URL-3 2015. Kastamonu Üniversitesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Genel Bilgiler, <http://orman.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/egitim/anamenu-bolumler-ormanendustrimuhendisligi-tr>. (Erişim tarihi: 22.05.2015).